

M A R O S

P O L I T I K A I L A P .

Szerkesztőség: Sőház-utca 1. sz., hova e lap szellemi részét illető közlemények és tudakozó levelek intézendők.
Kiadóhivatal: Gaál László könyvkereskedése, hova a hirdetés és előfizetési pénzek s kiadás körüli felszólamlások küldendők.

Megjelen:
Minden vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész év. 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr. Egyes szám vasárnap 8 kr, csütörtökön 4 kr.
Hirdetési árak: Hiv. hirdetés sora egyszeri közlésnél 6 kr, többszörinél 4 kr. Magánhirdetések jutányosan. Kincst. illeték 30 kr

Hamis alaphangok.

Budapest, márcz. 12.

Liszt Ferenczről állították, hogy valamelyik nagyobb dalművéhez a »Boczi boczi tarka, se füle se farka« — dallamát használta alaphangnak. Ezt az alaphangot, persze, csak is a szakértők éles hallású kritikus füle neszelte ki, a mint az, a mű minden egyes konstrukciójából kizengett.

Ime ily alaphangul használják az egyházpolitikai reform javaslat ellenzői a következő három föltevést: Korai. Sebbel-lobbal lett szőnyegre hozva. A nemzet nincs megérve rá. Ez az alaphang. Ezt variálja valamennyi reformellenes tag, valamennyi szónok és valamennyi magán politikus, a ki a javaslatokkal szemben argumentálni igyekszik. Hogy azonban e három alaphang mennyire hamis és következtetve mennyire hamisnak kell lenni minden abból kifolyó argumentumnak, kísértsük meg kifejtetni:

Hogy korai-e valamely reform, a körülmények szokták meghatározni. A körülmények és a következmények, de nagy ritkán az emberek, a reformok ellenzői. A történelem legalább azt tanítja, hogy nem volt még reform kérdés, melynek ellenzője ne lett volna, s alig volt még reform, melynek az emberiségre káros következménye lett volna. Egyesekre nézve igen. Nincs reform, mely egyesekre nézve káros következményű ne lenne s éppen azért nincs reform, mely

egyesek által s ezen egyesek által megnyert kisebb vagy nagyobb számú ellenzők által ne gáncsolatnék.

Mert hiszen mi volt a kereszténység? Reform volt az is. Egy, a Krisztus agyának meg nem felelő vallás átalakítására. A nélkül pedig, hogy a Krisztus istensége felett előadásba bocsátkoznánk állítani merjük, hogy többé kevésbé, de minden nagyobb szabású reformátor lelkében Isten lakozik s egy-egy elzárkózott kor avagy már megfenekelett haladás, vagy elfajulásnak induló avult rendszerek fel-frissítésére új életre hozására, új irányba való terelésére, ő hangoztatja reformátori alkotó szavát.

Ázért is a reformok egy általában nem szoktak koraiak vagy időelöttiek lenni. Azok az eszmék, melyekből a reformok kikelnek, látnoki lelkű, korukat megelőző nagy szellemek által bizonynyal ellettek hintve már réges-régen, s a társadalom talajának termő rétegében várakoztak a számukra megérkező tavaszra, a mely tavasz megérkezése nélkül nem igen szoktak kikelni, ha pedig a tavasz valóban megérkezik, akkor bizony a kikelés ideje is megjött.

Ebből kifolyólag semmiféle logikailag levont következtetés nem állíthatja, hogy: ama szőnyegre forgó javaslatok »sebbel-lobbal lettek szőnyegre hozva«; mert mint eszmék, régen, századok óta szállingóznak már a levegőben. Mint magvak, még 1848-ban hulltak társadalmunk melegágyába. Azóta gyakran szelöltették, ki is kelt már évek előtt, de

kedvezőtlen időjárás következtében újra le kellett takarni, míg ime, a mai napokig, a mint magának a nemzet állásfoglalásának ténye is bizonyítja, már annyira megerősödött, hogy már-már mozogva követelte a világosságot, a levegőt.

Wekerle és Csáky, a ki Deák Ferencz után jött, a ki Eötvös után, a ki Tisza Kálmán után jött, kik ezen elvetett eszmének már mindannyian kertészei valának, már teljesen kikelt kész növényzetre talált, melyről maga Apponyi Albert rántotta le a takarólépet s hogy teljesen életerőssé váljék, rásütött a Kosuth Lajos nagy szellemének még mindig lángoló napja.

Miféle indokok és bizonyítékok szólnak tehát, a mellett az állítás mellett: hogy ezek a reformok sebbel-lobbal lettek szőnyegre hozva? S ha az Apponyi által szelöltetett alkalom megragadását illetőleg a sietségnek volt is talán némi észrevehető vonása, az inkább azért mutatkozott, mert az ige, hogy testté váljék, már nagyon követelte, s a netaláni elkésés vádját magukról, lehet ösztönszerűleg és öntudatlanul elhárítani akaró miniszterek, a megérkezett pillanat sebes fölhasználásával mutattak dicséretes és méltánylást igénylő sietséget.

És mert a míg az eszme és hogy reformmá válhassék érés alatt van, kénytelen bevárni a tavasz megérkezését, hogy kikelhessen: az a tavasz nem más, mint a megérkezett alkalmas idő, a megérkezett alkalmas idő pedig nem más, mint az a meleg, mely a tavaszt

A „MAROS” TÁRCZÁJA.

MAROSZIUS 15-ÉN.

— 1894. —

— A „Maros” eredeti tárczája. —

Mint leáldozó nap visszánéző fénye
Aranybibort sző a rónatáj felett:
Ugy szövődik szívünk nemes érzetére
Aransugarával az emlékezet.
Fényes mult emléke derült fel a mával
Amely ujjászülte egykor a hazát,
Melyen szárnyra kelve a dicső szabadság
Bátran hangoztatta lelkes jelszavát.

Vasból volt a járom, tenger volt a bánat
Amely nemzetünkre ránehezédék,
Könyes szemmel nézték kik nem aluvának
A rabszolgaságnak terhes fellegét.
Csak mint a szívárvány a borús égbolton
Ugy tüntek fel múltón a nagy századok,
Melyekben a nemzet, nehogy szétomoljon —
Lankadatlan tüzzel tett és áldozott.

És meg kellett érní mégis a magyarnak
Hogy a saját földén ő lett idegen,

Vérrel szerzett kincsén már-már osztakoznak...
Az erős is csügged . . . sivár a jelen . . .
Áru ója lőn a testvér a testvérenek,
Álnok hitzegővé lett a jóbarát,
Rút denevérei a rémséges éjnek
Kárörvendve nézték nemzetünk baját!

Rablánczok zörögtek deli ifjak lábán,
Nedves börtönökben sok volt a lakó,
Hányszor ismétlődött a szomorú látvány:
Magyar vérben gázolt a dölyfös bakó?
Ismeretlen volt a szabad szónak árja,
Az igazság titkon szülte gyermekét,
És a szegény népre a sötéttség árnya
Mint a kóros álom, úgy ereszkedett.

De mint éj után, hogy földérel a hajnal —
Az elnyomatás sem tarthatott soká;
A reménykedőknek megjelent az angyal
Mely az aggodalmat szélylyel oszlatá.
És szabad lett a nép, széttöré a jármot
Melynek terhe alatt régen görnyedett,
Könnyen elfeledte, mit a multban látott
S a jeleneért ontott örömkönyeket.

Most tehát szabad vagy, nem busít a rabság,
Sok csatában győző, honszerető magyar!

Ósi alkotmányunk falai jól rakvák,
Romként dűledezni nem fog egyhamar!
Az időknék keblén ezredév vonult el
S im' a magyar nemzet él e szép hazán.
De tovább haladni még egy ezredévvél
A legdicsőbb munka ez lesz igazán!

Mint vándorzsídónak hajdan a pusztában
Tűzoszlop jelezte — utja merre van?
Szemeink előtt is örök égő láng van
A hazaszeretet szent munkáiban!
Óh, ne késlekedjünk, óh, ne tétovázzunk,
Eme lángra nézzen minden honfiszem,
S ha a tettek terén nem tántorog lábunk:
Búban keseregni nem fog senkisémm!

A jogegyenlőség üli győzedelmét
Hangosan süvöltő ellenség felett,
Suhogtassuk meg hát bátran azt a pengét
Hadd hulljon halomra a sötét sereg.
Lelkesen figyeljünk a vezérlő szóra
Melyre régen porló ösök intenek,
S a szabadeszmékből égő ostort fonva
Küzdjünk a hazáért mint félistenek! . . .

Nagy Károly.

érző társadalom keblében lüktet s a magot kikelésre fakasztja. Így szokott ez járni együtt, így is járt mindig, és így fog járni ezután is.

(—M—)

A városházáról.

— márcz. 12.

A városi képviselőtestületnek hétfői rendes közgyűlésén Major Miklós polgármester elnökölt.

A jegyzőkönyvet Bakos Ferencz v. főjegyző vezette.

A gyűlés megnyitása után Böresök G. tette meg interpellációját.

Első kérdése ez volt: Papp Károly közgyám elhalálása után kiderült, hogy a hivatali ügyek elintézése körül nagy mulasztások történtek, a mennyiben a restancziák fölötté nagy mértékben fől-szaporodtak. Vajjon miért nem tett e körülményről jelentést a polgármester?

Major Miklós polgármesternek az volt válasza a kérdésre: hogy nem tehetett előterjesztést, mivel az árvaszók csak későn mutatta be neki a hátralékokról szóló kimerítő jelentést.

A képviselő többsége úgy akarta, hogy a válasz tárgyalásra tüzessék.

Második kérdés: A polgármester miért késik azzal a jelentésével, hogy vajjon a 7. számú közgyűlési határozat végrehajtható-e?

Major Miklós polgármester: Hogy a szóban forgó ügy végleg elintéztetett, az kitűnik a közgyűlésnek 40 sz. alatt hozott határozatából.

Ebben a válaszban megnyugodott a többség.

Harmadik kérdés: A fogyasztási adóknál 2185 frt 20 kr hiány mutatkozik. Miért nem intézkedett már a polgármester ennek az összegnek behajtása iránt?

Major Miklós polgármester: Éppen az interpelláló képviselőnek folytonos vádaskodásai és föllebbezései teszik lehetetlenné az ügynek elintézését. A vonatkozó iratok a bíróságnál vannak s a míg azok kezeim közé vissza nem kerülnek, nem intézkedhetem.

Ez a válasz is tudomásul vétetett.

Negyedik kérdés: Van-e tudomása a polgármesternek arról, hogy a város tulajdonát képező erdőterületet a bérlő szántás alá használja?

A képviselő tárgyalásra tüzte ki az interpellációját, annak kiderítése végett, ha vajjon a bérlő tulment-e jogkörén avagy nem.

Czavalinga János kérde: Tudja-e a polgármester azt, hogy a szárazéri társulat min. biztos a csatorna partját befűsította s ez által megrongálta a düllőutakat?

Major M. polgármester: Igen is tudom. De ez intézkedés ellen K. Szabó István már panaszt emelt a megye alispánjánál, a ki rövid időn belül ebben az ügyben megtartja a vizsgálatot.

A közgyűlés tudomásul veszi a választ, de utasítja a polgármestert, hogy az alispán által megejtett vizsgálat eredményéről a legközelebbi képviselői közgyűlésen jelentést tegyen.

Elnöklő polgármester: Tekintettel arra a körülményre, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsága is rendkívüli közgyűlést tart ma délelőtt, s ennek a közgyűlésnek tárgysorozatába a várost közölről érdeklő ügyek vétettek föl, azt indítványozom, hogy a képviselő függeszse föl most a gyűlést, hogy azok a képviselők, a kik egyúttal a törvényhatósági bizottságnak is tagjai, a megyei közgyűlés tárgyalásaiban részt vehessenek.

A többség a közgyűlés fölfüggesztését ellenezte.

A honvédvárosrészben van a városnak egy 550 négyszögölnyi üres telke. A szomszédos háznak tulajdonosa ez üres telekért 275 frt vételért kínál. A v. tanács azt véleményezi, hogy az ajánlatot fogadja el a képviselőtestület annyival is inkább, mert a területnek hasznát nem veheti.

A többség kimondja, hogy a mi birtoka van a városnak, azt meg is akarja tartani. A kérdéses telek tehát nem eladó.

A v. tanács jelenti, hogy a képviselő utasításának megfelelőleg az ártézi-kut vállalkozójának az öt megillető vállalati összeget kifizette: a kut fölépítményének tervére pályázatot hirdetett, a fatornyot lefordatta és helyette egy kisszerű fabódót emeltetett a kut védelmére.

A jelentés tudomásul vétetett.

A képviselőtestületnek van egy határozata, a mely azt állapítja meg, hogy a szt.-János-téri óvoda a Galamb-épületben lesz elhelyezendő, mihelyt a jelenlegi bérlőknek szerződése lejár.

A v. tanács alkalmatlannak találja ezt az épületet az óvoda céljaira s azért javasolja, hogy korábbi határozatát változtassa meg a képviselő s mondja ki, hogy a Galamb-épületet ezentul is bérbé adja, az óvoda részére pedig megveszi a jótékony nőegyletnek szt.-János-téri házát.

Hosszabb eszmecsere után a képviselő a következő határozatot állapodott meg:

A Galamb-épület nem fog az óvoda céljaira fölhasználtatni, hanem továbbra is bérbé adatik, de oly föltétel mellett, hogy a bérlő három havi fölmondás után tartozik abból kiköltözni. Ez a föltétel azért kötendő ki a szerződésben, mert lehet, hogy a polg. leányiskolát kell majd rövid időre a Galamb-épületben elhelyezni.

Az óvoda megmarad ezentul a Szent János-téren. Major Miklós elnökle alatt dr. Dózsa Sámuel, Szücs József, K. Szabó István, Szakács Mátyás, Naschitz Lipót és Kökényessi Géza képviselők által küldött-ség rendeltetik ki azzal a megbizatással, hogy az óvoda számára vagy a nőegylet házát, vagy annak környékén egy más házat szemeljen ki megvételre s a tulajdonossal kötött szerződési tervezetet a közgyűlésnek mutassa be.

A tanács azonfölül fölhatalmaztatik, hogy a nőegylet épületét legalább fölév tartamára bérlét útján biztosítsa az óvoda részére.

A tanács a képviselő határozata alapján Molnár Ferenczcel és nejével a tulajdonukat képező 6. sz. ház megvétele tárgyában megkötötte a szerződést.

Miután a képviselő tagjai a törvény által megkívánt számban nem voltak jelen, a szerződés nem volt tárgyalható. 30 nap mulva újra napirendre kerül.

A v. tanács azt javasolta, hogy a képviselő szervezzen egy csatornaári állást. Az örnek az legyen föladata, hogy a város által kiépített és a vizikönyvbe jegyzett vízművei (csatornái) fölött felügyeletet gyakoroljon. Az állás 240 frttal lenne összekötendő.

A javaslat mellett 36, ellene 44 képviselő szavazott. A többség tehát nem akarja az ör alkalmazását.

Egy Német Sándor nevű árvának segélyezését ajánlja a v. tanács.

A képviselő 2 ft havi segélyt szavazott meg.

A v. iskolaszók utasította a tanyai tanítókat, hogy az ismétlő tanköteleseket a meghatározott időben oktassák. A v. képviselő pedig azt kérte, hogy az ismétlő iskolákat vezető tanyai tanítók számára méltányos díjat szavazzon meg.

A többség nem tartja szükségesnek az ismétlő iskolát s azért e célra költséget nem hajlandó megszavazni.

Vida Sándor tanító hosszú éveken keresztül vezetett egy ismétlő iskolát. Egészségi állapota arra kényszerítette, hogy a

megbízásról lemondjon. A mikor ezt tette a v. iskolaszéktől egyúttal végkielégítést kért. A v. iskolaszék a kérvényt áttette a képviselőnek, azzal a javaslattal, hogy Vida Sándornak 100 forint jutalomdíj adassék.

A többség nem szavazta meg az összeget.

A fogyasztási adók kezelésére vonatkozó szabályrendeletet a miniszter nem hagyta jóvá a fölterjesztett alakban. Lapunk már ismertette azokat a módosításokat, a melyeknek megtételét a miniszter követeli.

A közgyűlés a miniszteri leiratra vonatkozólag azt határozta, hogy ismételtlen föliratot intéz a pénzügyminiszterhez, arra kérvén őt, engedje meg továbbra is az általánosösszegetben való megváltást.

Fejérvári Imre v. képviselő azt indítványozza, hogy a város által tett honvéd-alapnak kamatai ne küldessenek föl a közponba, hanem fordítsassék a makói 1848—49-iki honvédek segélyezésére.

Tekintve azt, hogy a belügyminiszter engedélyétől függ az alapítvány-levél megváltoztatása, már pedig előrelátható, hogy annak oly értelmű megváltoztatását, a mint azt az indítványozó képviselő óhajtáná, meg nem engedi: — az indítvány levétetett a napirendről.

Gera Paula óvónő azért folyamodott, hogy a város az általa vezetett aradi-utcai magán óvodát 280 frttal segélyezze.

A segély megadása mellett 26, ellene 32 képviselő szavazott.

A délután folyamán megtartott folytatólagos közgyűlés elhatározta, hogy:

1. az igási utra (az igási csárdáig) két utaszt, a királyhegyesi utra pedig egy utaszt alkalmaz. Az utaszkok fizetése 200—200 frt. Lakást nem kapnak, de aratás idején 6 heti szabadságot élveznek;

2. miután Böresök G. interpellációjára vonatkozólag Bakos Ferencz v. főjegyző kijelentette, hogy Papp Károly közgyám idejéből fönnmaradt restancziákat a polgármester utasítása folytán az árvaszók tagjai legnagyobb részben már földolgozták, a nélkül, hogy e munkáért külön díjazást igényelnének, továbbá, hogy a még hátralévő ügyek elintézése is folyamatban van; a mulasztások által pedig sem egyesek, sem a közönség kárt nem valott:

a képviselő a polgármesternek délelőtt adott válaszát tudomásul vette.

A hitelesítő közgyűlés kedden tartatott meg.

Megyei közgyűlés.

— márczius 12.

A megyebizottsági tagok igen kevés számban jöttek össze, a f. hó 12-én tartott megyei rendkívüli közgyűlésen. Az előterjesztett határozati javaslatok vita nélkül elfogadtattak. Felszólalás csak a telepesek kérvényénél volt, de az is a javaslat mellett, s a felszólalók köszönetüket fejezték ki a vármegye főispánja és alispánja iránt, a kik a telepesek ügyét felkarolván, azok bajainak gyökeres orvoslását akarják eszközölni.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Elnöklő főispán a megjelent bizottsági tagokat üdvözölvén, a rendkívüli közgyűlést pont 10 órakor megnyitotta.

Következett az előadók előterjesztése.

Jókai Mór köszönő levele a vármegye üdvözlő iratára — tudomásul vétetett.

A vármegye alispánjának előterjesztése a Magyar- és Német-Csanád között építendő állandó hid munkálatánál fölmerült költség-többlet engedélyezése tárgyában, egyhangu-

lag, fölszólalás nélkül elfogadtatott, vagyis kimondotta a bizottság, hogy a hidépítésnél a tölgyfa árának roppant mértékben való felszökése, valamint a hidnak zár- és vaszerkezetbe leendő kiépítése folytán előállott 35,484 frt 43 kr. költségdöbbletet engedélyezni, még pedig olyképen, hogy a révjog árában a kir. kincstárt illető 40,000 frt kifizetése — pénzügyminiszterium jóváhagyásának kinyerése mellett — elhalasztatik s ezen összeg 1895-től kezdve 4 éven keresztül 10,000 frtjával és 5 százalékos kamataival, az évenkénti utadó költségvetés keretében vétetik föl. És jóváhagyatott a vármegye alispánjának azon eljárása, hogy a 40,000 frt révjog árának 4 év alatt leendő törleszthetése iránt a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz fölterjesztést tett.

Makó város képviselőtestületének határozata a fogyasztási jövedelmekből a városi cseédek részére kifizetett összegek elengedése tárgyában — Börsök Gergely főlebezésének elvetése mellett — helyben hagyatott.

Ugyanannak határozata, a mely szerint az ürszékek tisztítását a városi képviselő 1894. évi január 1-től számitandó 10 évre D. Strók Mandlbaum cézégnek adta át és vele a szerződést is megkötötte — tekintve, hogy a megkötött szerződésben foglalt díjtételek oly magasnak látszanak (egy hektoliter 50 kr), hogy az által a város lakossága tulajogosan lenne megterhelve, ennél fogva mielőtt a bizottság érdemileg döntene, utasítja Makó város képviselőtestületét, hogy beszerzendő adatok alapján az ügyet vegye újabb beható tárgyalás alá és a kifejlendőkhez képest esetleg új árlejtést rendeljen el.

Ugyanannak határozata két ártézi-kut építése iránt, jóváhagyatott.

A telepés községek azon kérényé folytán, hogy a telepés bajainak orvoslása végett a pénzügyminiszteriumhoz fölirat intéztessék, az állandó választmány által előterjesztett következő határozati javaslat:

A vármegye közönsége a megyebeli telepés községek súlyos vagyoni viszonyainak állandó időre való rendezését s ez által a telepítvényes községek szellemi és anyagi fölvirágzásának előmozdítását föladatainak ismervén, a rendelkezésre álló törvényes eszközök fölhasználása mellett készséggel hajlandó támogatni a telepés által nyomasztó anyagi viszonyainak könnyítése miatt indított mozgalmat.

Mielőtt azonban a törvényhatóság e tárgyban érdemlegesen intézkednék, egyrészt a telepés ügynek tanulmányozását, másrészt a telepés községek valódi sérelmeinek megvizsgálását és megállapítását elkerülhetlenül szükségesnek tartván, ennek megejtése czéljából dr. Meskó Sándor kir. tanácsos alispán elnöklele alatt Kristóffy József megyei főjegyző, Bartholomeidesz János m. főszámvevő, Simay Ede, b. Wasmer Antal és dr. Dózsa Sámuel biztagokból álló küldöttség bizatik meg.

Az alispánt akadályoztatása esetén törvényes helyettese fogja helyettesíteni, s a küldöttség jegyzője gyanánt ifj. dr. Návay Lajos m. tb. aljegyző rendeltetik ki.

A valamennyi telepés községben megejtendő helyszíni vizsgálat határidejét a küldöttség elnöke állapítandja meg, mely vizsgálatokra az illetékes főszolgabírák és községi előljárók is meghívandók lesznek.

Az eljárás megkönnyítése, valamint annak eredményessége érdekében jelen határozat által átiratilag megkeresetik az aradi m. kir. jószágigazgatóság, hogy a fentebbiek értelmében megejtendő vizsgálatokhoz egy jószágigazgatósági szakértőt kirendelni sziveskedjék,

fölolvasása után fölszólalt Horváth Márton kiserato-i telepés községi jegyző és röviden elősorolta azokat az okokat, a melyek a telepésokat odajuttatták, hogy már köptelenek hátralékaik rendezésére. Az állandó választmány határozatának elfogadása mellett három vármegye (Arad, Békés és Csanád) területéről százezer telepés nevében mond halás köszönetet Csanád vármegye főispánjának és alispánjának, a kik mindig atyáskodó gondoskodással viseltettek a vármegye közönsége iránt, s minden lehető elkövettek, hogy azok bajai orvoslást találjanak. Lelkes hangon tartott beszédét a főispán éltetésével végezte.

Utánna K. Kis Péter veterán népszónok esetile élénk színekkel a telepés bajait és szintén elfogadja az állandó választmány határozati javaslatát, mert a javasolt eljárás keresztülvitelétől a telepés sorsának javulását várja.

Ezek után a vármegye alispánja kihirdette határozatként az állandó választmány határozati javaslatát és örmét fejezte ki a fölött, hogy a törvényhatósági bizottság egy szívvvel-lélekkel buzgólkodik a telepés sorsának könnyítésén.

Dr. Dedinszky Béla m. árvaszéki ülnök részére, a becsatolt hatósági orvosi bizonyítvány figyelembevételével, márcz 1-től számitott két hónapi szabadságidő engedélyeztetett.

Makó város képviselőtestületének az 1892 évi közpénztári számadás jóváhagyása és számadók részére a fölmentvény megadása tárgyában hozott határozata, miután a Börsök Gergely által benyújtott észrevételek tárgyalva nem lettek, föloldatott s a képviselő törvényszerű eljárásra utasítatott.

Több községi költségvetés jóváhagyása és több községi számadó részére a fölmentvény megadása után a közgyűlés véget ért s a jegyzőkönyv nyomban hitelesített.

Egy havi közigazgatás.

A vármegye közigazgatási bizottsága tegnapi napon tartotta meg rendes havi ülését.

Elnök: Lonovics József főispán.

Jelenvoltak: Dr. Meskó Sándor kir. tanácsos alispán, Hervay István megyei aljegyző, Lonovics Albert árvaszéki elnök, Bartholomeidesz János m. főszámvevő, dr. Neményi Imre kir. tanfelügyelő, Geller Béla kir. mérnök, Szeutes Vidor, Lonovics Gyula, dr. Koller Kálmán kir. ügyész, Perczel István, Posonyi Eckhardt Oszkár, Füzesséry Kálmán, Návay Geza, Kriván Dénes, dr. Dózsa Sámuel biztagok Jegyzőkönyv-vezető Theisz Geza közigyakornok.

A havi jelentések következők:

Az alispán jelentése szerint, a lefolyt hónapban a közigazgatás menete egy központban és egyes járásokban, valamint a községeknek rendes lefolyása volt. A vármegyei köz- és árvapénztárak küldöttségileg megvizsgáltattak, a kezelés szabályszerűnek és rendben találtatott, a pénztárak hiánynélkül voltak. — II-ik számú csendőr-kerületi parancsnokság jelentése szerint az elmúlt hónapban három föl-

jelentés tétetett, egy emberölésért, egy testi sértésért és egy utrendészeti kihágásért. — Tüzeset az elmúlt hónapban a megye egész területén három fordult elő, a tűzkarok minden esetben biztosítva voltak.

Árvaszéki elnök jelentése szerint az elmúlt hónapban az árvaszék ügymenetét mi sem gátolta. A pénztár megvizsgáltatván rendben találtatott, s a naplószerzőleg kintüntetett készpénz megtaláltatott. A pénztári tisztség a múlt évi számadás elkészítésével foglalkozik. Az árvaszéki előadók közül Vastagh Ériegyes fekvő beteg, dr. Dedinszky Béla hosszabb szabadságidőt nyert: ezen két ülnök távolléte miatt az ügyek kellő gyors elintézése némileg akadályoztatik.

A kir. tanfelügyelő jelentése szerint a lefolyt hónapban, a kir. tanfelügyelő megvizsgált 26 községi iskolát, 13 puszta iskolát, 2 iparos tanonciskolát, az iparos segédek vasárnapi szakrajztanfolyamát és 3 óvodát. Miután azonban az utolsó iskolálatogatásról betegem érkezett haza, ennél fogva ez alkalommal a vizsgálat eredményéről részletes jelentést nem tehet, hanem február hónapról, majd márczius havi jelentésével egyidejűleg fog jelentést tenni.

M. főorvos jelentése szerint február hónapban közegészségügyi viszonyaink általában véve nem voltak kedvezők. De viszonyítva az előző hónaphoz annyiban javultak, a mennyiben úgy a megbetegülések, mint a halálosok száma csökkent. Uralkodó körnemű hurutos lázas jellegű volt s e nemében leginkább a légzési szerveket támadta meg; leggyakoribb kóralakok a garat-, légeső-, hörghurut-, tüdő-, mellhártyalob valamint a csúszos bántalmak különböző nemei voltak; heveny fertőző betegségek közül leggyakoribban a roncóló toroklob és kanyaró fordult elő, míg a vörheny, torokgyík, hagymáz csak itt-ott elvétve jelentkezett. Járványszerűleg a hó folyamán Tót-Bánhegyes községben a kanyaró lepett fel, általában szelíd lefolyással, a battonyai járásban pedig a fült mirigylob jelentkezett. Makón a már 1 1/2 év óta uralgó roncóló toroklob a hó vége felé elveszté járványos jellegét s az egész hó folyamán 14 esetben fordult elő. A battonyai járásban sajnos ugyanezen baj bár még nem járványosan, de utóbbi időben mindig sürűbben jelentkezik, remélhető azonban, hogy az ellene alkalmazott szigorú óv- és védintézkedések folytán sikerül járványos elterjedésének gátat vetni. A január hónapban fellepett influenza járvány a hó elején elveszté járványos jellegét s a vége felé mindentű megszűnt, általában az előző évekhez viszonyítva sokkal szelidebb volt lefolyása és szövődmények ritkábban fordultak elő. Orvostörvényeszeki boncolat volt a lefolyt hónapban 3 esetben, orvosrendőri szemle pedig 4 esetben tartatott meg. Testi sértés miatt 15 esetben vétegett látlelet igénybe, melyből egy súlyosnak, a többi könnyű testi sértésnek lett minősítve. A m. kórházban ápolatott februárban 80 beteg, hó végeig elbocsátatott 38, maradt ápolás alatt Márczius 1-én 42 beteg.

A kir. mérnök jelentése szerint az állami közút állapota jó. — A nagymélt. m. kir. kereskedelemügyi miniszter a folyó évben kiszállítandó fedanyag mennyiségét 785. két köbméteres prizmaállapította meg, ugyanakkor az megengedte, hogy a 4—5 km. közötti szakaszon levő hid újbold építtessék. A törvényhatósági közutakon febr. hó végével mult évi tartalék kavicsból 306 rendes prizma áll rendelkezésre és a f. évi előirányzat alapján kiszállítatott 1078 két köbméteres garmada fedanyag. Az arad-csanádi egyesült vasutársaságtól átvétetett, a lókösházi vasuti állomáson 270 m. rostált folyamkavics és 217 m. apatelti kő, mely anyag a battonya-keveremesi törv.-h. közut keveremesi szakaszuk fenntartására folytatólagos kiegészítésére fog felhasználtatni.

A szegedi m. kir. pénzügyigazgató ság által képviselt jövedéki ágazatok állapotáról Csanád megyét illetőleg a szegedi pénzügyigazgató február havi jelentését következőkben terjeszté elő: Egyenes adóban összes lerovas 108,401 fr., összehasonlítva a mult év hasonlóhavi eredményével, kevesebb 12,270 fittal. Hadmentességi díjban lerovas 550 frt, eredmény a mult évhez képest kevesebb 16 fittal. —

Blyeg- és jogilletékben lerovás 22,099 frt, eredmény a múlt évihez képest több 2497 frttal. — Fogyasztási adóban lerovás 58,151 frt, a múlt évihez képest kevesebb 1458 frttal. — Dohányeladásból befolyt 16,445 frt, a múlt évihez viszonyítva több 2063 frttal. — Italmérségi illeték és adótarozásban befolyt 252 frt, a múlt évihez viszonyítva kevesebb 227 frttal. — Körös-Tisza Maros vízszabályozási költségekben 4256 frt, a múlt évihez viszonyítva több 4256 frttal. — Ártéri költség czimén 6361 rt, összehasonlítva a m. év hasonló eredményével, kevesebb 10,231 frttal.

Politikai szemle.

Országgyűlés. A szombati ülésnek nevezetes eseménye az Eötvös beszédje, melyet nagy tetszéssel fogadott a Ház. Határozati javaslatot nyújtott be, hogy az 1848. XX. t. cikknek megfelelő rendelkezéseket minél előbb törvénybe iktassák. Elfogadja a törvényjavaslatot, s megszavazza még akkor is, ha az ő határozati javaslata megbuknék. Teszi pedig ezt azért, mert a függetlenségi párt egyik nagy elvének megvalósulását látja a reformban, s a liberálisizmus diadalát üdvözli a törvényjavaslatban.

Hétfőn rövid ideig pihenőre tették az egyházpoltikai vitát s letárgyalták az ideiglenes orosz kereskedelmi szerződést. Görgey Béla előadó ügyes, talpraesett beszédrel referálta a javaslatot s elfogadásra ajánlotta. Bujanovics Sándor, Molnár József, Szalay Imre, Madarász József és Ugron Gábor elleneztek a javaslatot s abbéli aggodalmaiknak adtak kifejezést, hogy a szerződés megkötése Magyarországra csak káros hatással lesz s a magyar iparral szemben ismét az osztrák jut előtérbe. Lukács Béla kereskedelmi miniszter és Wekerle Sándor miniszterelnök azonnal megfelelték ez ellenvetésekre s kimutatták, hogy — bár csak ideiglenes szerződésről van szó, — nemcsak hogy nem sérti Magyarország érdekeit, de ellenkezőleg minden káros idegen befolyástól védi. A javaslatot nagy többséggel elfogadták. Ezután ismét napirendre került a kötelező polgári házasság fölötti tárgyalás. Mezei Mór volt az első szónok, a ki tartalmas szép beszédben védte a javaslatot. Szedán Issekutz Győző és Hock János beszéltek a javaslat ellen.

H I R E K.

Makó, márcz. 14.

— **Ülések.** Tegnap napon, a közigazgatási bizottság ülése után, a gyámi felelvteli küldöttség és délután az erdészeti albizottság is ülést tartott.

— **A városi ügyészi állás** Bánffy Gyula lemondása folytán megüresedvén, a polgármester előterjesztést tett a vármegye alispánjához a tisztújító közgyűlés határnapjának kitűzése iránt. Innen azonban felhivatott, hogy ez irányú jelentését, a lemondást elfogadó határozat jogerőre emelkedése után tegye meg.

— **Az ACsEV.** igazgatótanácsa márczius 18-án délelőtt 10 órakor Aradon folyó ügyek elintézése végett ülést tart.

— **Kitüntetett és megjutalmazott tanítók.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur ő excellentiája, dr. Neményi Imre kir. tanfelügyelő felterjesztése folytán Vukadinovics István battonyai gör. kel. szerb telekezeti iskolai tanítónak és Branyiczky Endre véghegyházi községi iskolai tanítónak a magyar nyelv tanításában elért kiünő sikereik elismerésül 40-40 frtnyi jutalmat engedélyezett.

— **Uj adóhivatal** A közigazgatási bizottság tegnapi ülésén, a pénzügyminiszter leirata folytán — kijelentette, miszerint Nagy-

lakon egy kir. adóhivatalnak szükségét látja — és ez irányban oda felterjesztést tegyen

— **A kórházi igazgatói főorvosi** fizetésnek mellékjárulékok nélkül kerek 800 forintban való megállapítását czézó kórházi küldöttségi javaslatot a közigazgatási bizottság magáévé tette, s egyben felkérte a vármegye főispánját, hogy az ig főorvosi állás betöltésére a pályázati hirdetményt bocsássa ki.

— **Sorozás.** A battonyai járásban tegnap vette kezdetét a sorozás. A sorozó bizottság polgári elnöke Kristóffy József megyei főjegyző, polgári orvos dr. Ecsánsszky Béla jár. orvos és tb. megyei főorvos.

— **Kinevezés.** Györfly Dezső magy. csanádi községi lakost Torontálmegye főispánja közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

— **Az állandó marosi hid.** A közigazgatási bizottság a Maros áthidalása körüli munkálatokra beérkezett ajánlatokra nézve a következőleg határozott: a marosi hid felszerkezetének zórés vashidás alkalmazása melletti elkészítése 63,516 frt összegért Nicolson W. Fülöp budapesti czégre bízik. A hid a'építményének a jóváhagyott tervek szerint leendő elkészítése Zelinzki Szilárd budapesti mérnök és vállalkozóra bízik 60,050 frt erejéig, az ártéri hidak és vambáz építése, a szükséges földmunka, korlátok és kerékvetőknék elkészítése 35,091 frt 60 kr. összeg erejéig Incze Lajos nagyváradi vállalkozóra bízik. A bizottságnak ezen határozata jóváhagyás végett a nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz felterjesztetett.

— **Villamos vasut** Boros Béni, az arad-csanádi egyesült vasutak megteremtőjének egyik régi óhaja maholnap teljesül. Aradtól—Szegedig és Aradtól—Borossebesig terjedő villamos vasut futja be az Alföld leggazdagabb vidékét. Az arad-csanádi vasut igazgatósága vasszorgalommal dolgozik a terv mielőbbi megvalósításán. Mint értesülünk, a villamos vasutal az első próbakisérlet június első felében lesz az arad-borossebesi vonalán. A próbabejárásra a kormány férfiai és a saját képviselői is meghívatnak.

— **Engedmény a Telepeseknek.** Az aradi kincstári ügyészség nemrégiben felírt a pénzügyminiszterhez az iránt, hogy a telepeseknek az egyes folyó pörökben a képzeleti költségek és jogilletékek fizetését engedje el. Ezeket a kincstár — daczára, hogy évente tizezer forintot vesz — körrendeletileg elengedte, s a nevezett terhek alól a telepesek jövőre hivatalból lesznek mentendők, holott ezelőtt e kedvezményben csak a legszegényebb emberek részesültek.

— **Jutalmazás.** Lele község képviselő testülete, Gyúge Kálmán községi irnokot kifejtett szorgalma előismerésül 20 frt jutalomban részesítette.

— **Nem kell távbeszélő** Makó város polgármestere bejelentette az alispáni hivatalnak, hogy a távbeszélőre előfizetők nem jelentkeztek. M. Dombegyház község képviselője is ellene nyilatkozott.

— **A nagyéri hid** felépítésének biztosítására az árlejtés a f. hó 27-én d. e. 10 órakor fog megtartani az államépítészeti hivatalnál. A közigazgatási bizottság ezen árlejtésre Füzesesély Kálmán biz. tagot küldte ki.

— **Határozat feloldása.** Földeák község képviselő testületének azon határozatát, a mely szerint kimondotta, hogy a fogyasztási adók jövedelméből az eddig a község jegyzője és az adokat kezelő előjáró által élvezett

5%-ot ezektől megvonja — a beadott felebezés folytán a közig. biz. feloldotta.

— **Az apátfalvai utfélön** az államépítészeti hivatal, a fennálló szabályok értelmében elrendelte, hogy a fák megritkíttassanak. Füzesesély Kálmán felszóla'ása után tegnap a közig. bizottság kimondotta, hogy tekintettel az ut nagy szélességére, nem látja szükségét a nagy költséggel beállított fák megritkításának s a vágatás beszüntetését elrendelte. Ezen határozat ellen a kir. mérnök felebbezést jelentett be.

— **A hadsereg** katonai nevelő és képző intézeteiben, valamint a katona tisztileányok soproni nevelő intézetében az 1894-95-ik iskolai év kezdetén vagyis szept. 18-án mintegy 265 egész és fél díjmentes kincstári illetőleg alapítványi és fizetéses hely fog beöltetni. A folyamodványok a hadsereg kiegészítési kerületi tér, sor, hadtest parancsnokságai által 1894. évi május hó 15-ig fogadtatnak el. A részletes feltételek Makó város polgármestere és járási főszolgabírónál megtekinthetők. — A fiúmei cs. kir. hadtengerészeti akadémiába való felvételért a pályázati folyamodványok f. évi május hó 15-ig a m. kir. honvédelmi miniszteriumhoz nyújtandók be.

— **Árvédelem idején** igénybe vehető közérő felhasználására vonatkozó kimutatást a Körös-Tisza-Maros ármentesítő társulat megküldötte az alispáni hivatalhoz. E szerint a szegedi határtól az apátfalvai határig terjedő gátszakaszra Makó városból vész idején 2041 igásfogat és 10,046 közi munkás rendelhető ki.

— **Dalárdánk Fiumóban.** A múlt számuakban közöltük, hogy a makói dalárdisták a fiúmei országos versenyen frakkban jelölnek meg, mint utólagosan értesültünk nem frakkban, hanem félszalomban fognak a versenyen résztvenni.

— **Öngyilkosság** Kiss György 27 éves földmives kedden este tanyai lakásán felakasztotta magát. Gyógyíthatlan betegsége miatt unta meg az életét.

— **Gyanus korcsmák,** Többször volt már panasz a rendőrségnél némely korcsma ellen azon a czimen, hogy ott nemcsak kiürülnek a tárczák, de el is tűnnek. A héten ily panasz folytán a csendőrség egyik korcsmában vizsgálatot tartott. S a panaszostól eltűnt összeg egyrészt sikerült is megtalálni. Hát bizony a gombamódra elszaporodott korcsmák között nem egy lehet, a hol különös dolgokat fődözhetne föl valami kutató szem.

— **A cigányok jó napja** Valahol a város széle felé mulatott egy csapszékben egy polgár, a kinek valamely huszadrangu banda néhány érdemes tagja pénzmagot sejdített meg. A zenészek egy ötvenest igen nagy szakértelemmel emeltek el a polgártól s aztán mentek mulatni, de belvárosi korcsmába. És nem hiú az ember, hogy a máskülönb szerény igényű banda tagjai milyen urasann tudnak költeni — ha van miből (ámbar ezen nevezetes tulajdonságairól keletkezett a cigányokra vonatkozólag az a közmondás: „egyszer hopp, másszor kopp!”) A három ifju banditánál, mikor a belvárosi korcsmában a rendőrség elfogta, már csak 10 frt volt az ötvenesből, a többit a rövid idő alatt elmulatták csak egyikök gondolt a jövőre is s a lopott pénzből egy pár czipőt vett magának.

— **A helyzet magaslátán.** R.ffi Imre a napokban Battonyára utaztatán, alkalma int melegnek találván a kupót, Mezőhegyesen kapta magát, s felfeküdt a tetejére s ugy

zónázott friss levegőt sziva Battonyáig, a hol a kalauz észrevevén a kedélyes utazót, a főszo-
gabírószághoz kísértetett.

— **A tornyai tanító elítelve.** A kolozsvári kir. törvényszék kedden délelőtt tárgyalta a „Foia Poporului“ sajtóperét. A vádlottak Petrovics tornyai tanító, Russna Sirianul, a Foia Poporului szerkesztője és Popa Necsa, a lap kiadója. Az esküdszék Petrovicsot és Russut 8 szavazattöbbséggel vétkesnek mondta ki, Pope Necsát pedig egyhangulag felmenti. Erre a bíróság Petrovicsot két havi államfogházra és 20 frt pénzbírságra, Russu-i pedig 15 napi államfogházra ítélte. Pénzbírságot reá azért nem szabott, mert javulást mutat. A Foia Poporului kau-
cziójából 100 frt elkobozását mondja ki a bíróság. A közvádoló semmisségi panaszt jelent be az ítéletnek Russu-ra vonatkozó része ellen.

— **A „polgári hit“-et várja.** V. Kati apátfalvai illetőségű leánya a napokban makói gazdájától meg szökött, keresték a csendőrök otthon, nem találták. Mert hát a Kati nem az édes szüleikhez ment, hanem Cs-Palotára egy fiatal emberhez és sokkal jobban érezte ott magát, mint a szolgálatban. A törvény rideg betűi azonban visszapa-rancsolták Katit Makóra. Kati azonban mód felett kesergett. Előjött Apátfalváról a szü-
léje is, Cs-Palotáról meg az a bizonyos fiatal ember. Kati azt mondta, hogy elemészti magát, ha azé a fiatal emberé nem lehet, a szüléje bele is egyezett, hogy azé legyen; a fiatal ember pedig, a kinek tör-
vényes felesége legyen, biztatja őket, hogy nem lesz semmi baj, csak hoznák már azt a „polgári hit“-et.

— **Vad emberek.** A hol a műveltség a nép közt már általánosabb, ott még az utfelek is nemes fajú gyümölcs fakkal vannak beültetve s még a legszebb gyümölcsöket sem igen bántják az utféli fákról. Olyan helyeken mikor a fiatal csemetéket kiültetik szintén körülveszik védő karókkal — a marhák ellen, mert csak azok veszélyeztetik oktalanságukkal a fácskák épségét. Minálunk még ez a védő-
szer kevés, itt nemcsak a marháktól kell az utfélre ültetett fákat féltetni, hanem az — em-
berekétől is, mert a marha csak hozzá dörzsölődik az utféli fához, de vannak kétlábu lények a kik ellopják a védő karókat s kitörlik a fiatal fácskákat. Így van ez a Vásárhelyi-
utcán. S a nép azon része, mely elég fogé-
konysággal bír a szépre és jóra, helyesen tenné, ha önmaga ügyelne az ilyen utféli fákra. Csak egy pár vadembert kell bejelente-
ni, aztán mindjárt szünni fog ez az ázsiai sport.

— **Elfogott dohánycsempész.** Kedden délután a bogárzói tanyák közt a pitvari csendőrség egy dohánycsempészt fogott el kocsi-
val két lóval; huszonhárom kilogramm volt a csempészett dohány.

— **A becsületét kereste.** A honvédi szatócsboltban csinos menyecske méri a „pap-
ramorgó“-t, a környék zenészei bebetórnak hozzá jó kereset után. Egyikük már nemcsak „gájez“-ért ment oda, hanem úgy látszott a szive huzta inkább. Lehet hogy annak is volt része a dologban, de nagyobb része volt talán annak a 30 frtnak, a mit a szép boltosné adott neki s a min fain hegedűt vett aztán A hódító zenésznek van azonban egy felesége is (honvédi hit szerint). Ez némi feltékenység-
get kezdett mutatni, a mit úgy gondolt ellen-
súlyozhatónak a boltosné, hogy hűtlenséggel vádolta férje előtt. A férj tragikus arccal ment haza, előterjeszté a vádat feleségének s

azaal fejezte be: „Már most kikeresd nekem a becsületet!“ A kis szőke asszonyka két tanut hitt magával s harcziás hangulatban rohant a szatócsboltban, hol a szép boltosnének szintén voltak tanui. Vetélytársak és tanuk összekapaszkodtak aztán s éktelen riadalom közt téptek egymásról a gunya-felét, aztán meg a „funér“-t, a minek a rendes neve: bőr. A szatócsék voltak a győztesek s a kis szőke menyecske az a czáról hiányzott több „funér“. Így keresik Honvédban a becsületet. Akárcsak mint az urak szokták. A becsület-
keresés a bíróságnál folytatattatik.

— **Általános állatvizsgálat.** A vármegye alispánja, az állategészségügyi törvény 17. §-a alapján elrendelte a szokásos tavaszi állatvizsgálatot.

Irodalom.

Olcso könyvtár. A Gyulai Pál szerkesztésében megjelenő olcso könyvtárból három újabb füzet jelent meg és pedig Hedenstjerna Alfrédétől, „Mindeféle népség“ mely 16 elbeszélést tartalmaz, Grillparcer Ferencz „Sappho“-ja (szomorú játék öt felvonásban) a harmadik füzet Alarcón Péter spanyol írónak három novelláját mutatja be köztük a híres „Háromszögű kalap“-ot. A két füzet ára 30 kr, az utóbbi 50 kr. A Franklin társulat kiadása.

Közgazdaság.

Az arad-csanádi öntöző csatorna.

(Tanulmány.)

Írta: Br. FIÁTH MIKLÓS.

(Folytatás)

Mielőtt áttérnénk azon módzatokra, melyeknek elfogadásával ezen oly fontos nemzetgazdasági ügyet a kivitel stádiumába vezetni remélem, röviden összegezem a fent elmondott észrevételeimet és indítványaimat. Ezek szerint feltétlenül biztosítandó a kizárólagos tulajdon-
jog a bevezetendő vízre nézve; a csatorna az összes másodpercenként bevezetendő 30 köbméter vízmennyiség befogadására berendezendő; és végre, hogy az imént említett „circulus victiosus“ megszüntethető legyen, az alapítóke 3—4 millióban állapítandó meg és ez más módon — nem kizárólagosan a földbirtokos kez-
kázatára — szerzendő be.

* * *

Nem tartozom azokhoz, a kik mindenben követendőnek tartják a külföld példáját, a kik mindent jónak, czelszerűnek tartanak, a mit a külföldön alkalmazva láttak, mert jól tudom azt, hogy különösen a gazdálkodás terén sok oly intézmény, mely a külföldön a legszebb eredményeket mutatta fel, a mi különleges viszonyaink között sikerrel alkalmazható nem volt és igen sokszor a kísérletező anyagi kárát, sőt teljes vagyoni pusztulását vonta maga után. De azért mindig kötelességemnek tartottam a külföld gazdasági intézményeit tanulmányozni, és megismerve megbírálni, vajjon nem lehetne-e az ott jónak bizonyult intézményeket nálunk is alkalmazni.

Ezen kötelességérzet vezet ez alkalommal is arra, hogy röviden ismertessem azon módzatokat, melyek Olaszországban — hol az öntözés már évszázadok óta divik — az öntözési vállalatok életképességét biztosítják.

Olaszországban régente az öntözőcsatornákat az állam létesítette (ilyenek p. o. a Naviglio-Grandi, Martesana, Muzza stb.), melyek használatáért a vízdíjakat az állam vetette ki és szedte be, idővel eladományozta vagy eladta az egyes földbirtokosoknak és így lassanként

a csatorna és annak vize is az öntöző földbir-
tokosok tulajdonába ment át akként, hogy a vízhasználati jog a földbirtokosok telekkönyvi-
leg kitüntetett és biztosított tartozékát képezi. A jelenben is érvényben lévő törvények értel-
mében a föld maga a tartozékaul kitüntetett vízhasználati jog nélkül el nem adható, viszont a vízhasználati jog sem ruházható át másra a földbirtok nélkül. Újabb időkben már az állam az öntözőcsatornák létesítését magánvállalko-
zásra bizza. A vállalkozó engedélyt kér a kor-
mánytól egy öntözőcsatorna építéséhez, bemu-
tatván a csatorna tervét, annak irányát és mé-
reteit. A kormány — mint már említém —
ha közgazdasági szempontból az új csatorna létesítését indokoltuak tartja és meggyőződött, hogy az újonnan adandó engedély korábban szerzett jogokba nem ütközik, megadja az en-
gedélyt. A víz kizárólagos joga a vállalkozó-
nak biztosítottatik, mert ez képezi a további eljárásnak és működésnek alapját. A vállal-
kozó — most már engedélyes — érintkezésbe lép a földbirtokosokkal, felszólítja őket, hogy egy consortiumot szervezzenek. E consortium-
ban minden földbirtokos, ki birtokát öntözésre berendezni akarja, vagy közvetlenül vagy köz-
vetve részt vesz; ezzel folynak a további tár-
gyalások. Ezzel köti meg az engedélyes a szerződést a vízdíjra, a mellécsatornák kiépí-
tésére, az egyes területeknek biztosítandó víz-
mennyiségre stb.-re nézve. Ha a vállalkozó és a társulat által szerződésileg megállapított vízdíj fizetésre oly számú földbirtokos jelent-
kezik, hogy az engedélyes által kiszámított építkezési tölke kamatai fedezetet nyerne, az engedélyes vagy maga építi ki a csatornát, vagy alakít egy részvénytársaságot, melyre a nevére szóló építési engedélyt (concessio) áru-
házza. A részvénytársaság már most szintén vagy a saját közlegeivel eszközli az építést, vagy kiadja egy ily építkezéssel foglalkozó vállalkozónak. A részvénytársaság a részvé-
nyek kibocsátásáról és elhelyezéséről többnyire egy syndikatus útján gondoskodik. A részvények — minthogy az aláírt vízdíjak a szelvénykamatot teljesen biztosítják és bizton várható, hogy a csatorna megnyitása után a még el nem adott víz is vevőre talál — könnyen elhelyezhetők és keresett befektetési ér-
téket képviselnek.

Az engedély megszűnése, vagyis az en-
gedély-okmányban megállapított 50 év eltelte után a főcsatorna és a másodrendű csatornák a földbirtokosok tulajdonába mennek át.

A mint már e rövid vázlatból is kitűnik, a földbirtokos az ily módzat mellett létesí-
tett csatornánál majdnem semmi kockázatot sem vállal magára; ő csak fizeti a vízdíjat, de azt is csak akkor, ha az öntözésre beren-
dezett területen a vizet tényleg megkapja. Az engedélyes gyakran jó üzletet csinál, de ezen üzlet nyereséget nem irigylti tőle a földbir-
tokos, mert jól tudja, hogy mit ér neki a víz, mellyel jövedelmét 4—5-szörösen foko-
zhatja, földjének értékét emelheti.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Ref-Kovács ház. Szives közreműködését köszönjük. Hanem inkább prózai dolgozatokat kérünk.

Ifj. P. Hangulatosan jól van megírva. Hanem olyan kielégítetlenül hagy, mikor a végére érünk, mintha még hiányzanék belőle valami, a minthogy egy kis fáradsággal csakugyan kerek egészzé is te-
hette volna — Könnyebb dolgokban próbálkozzék, van joga hozzá.

Felelős szerkesztő: **Kristóffy József.**

Chicagói világiállításán érdeméremmel kitüntetve.

Az 1889-iki Párisi világiállításán aranyérem.

Pályázati hirdetmény.

Csanádmegyébe kebelezett Ref-Kovács-háza községben a **községi szülésznei állás** lemondás folytán megüresedvén, arra pályázat nyitattik. Javadalma: a községtől 25 forint évi készpénzfizetés és egy 600 □ öles veteményes kert hasznélvezete. Egyesektől minden szülési eset után 2 frt. Szegények ingyen kezelendők. Az állás f. évi április hó 1-én elfoglalandó. A választás f. évi március hó 28-án fog megejteni, mely napig a kellően felszerelt folyamodványok a községi jegyzői irodába nyújtandók be.

Ref-Kovács-háza, 1894. március hó 10-én

Kovács Dezső
jegyző.

T. Hajdu József
bíró.

Eladó birtokok.

320 hold a falu alatt egy tagban, kitűnő sima fekvésű repecebuza, szóval mindent biztosan megtermő föld, urilakás, kastély, eől folyó és kiugróval, hátul kiugrás Nagy istállók, magtár, kocsin, sertés fiadztató, cselédlakások 120 hold szibuzu-vezéssel sürgősen eladó 26.000 frt jelzálogkölesön 5% amortizációra 20.000 frt takarékpénztári köleséssel az ára 57.000 frt, tehát a vevőnek csakis 11.000 frtot kellene fizetni, a birtokot azonnal átveheti.

Eladó birtokok város és indóház mellett, 950 hold egytagban, sima fekvésű buzarepece, szóval mindent biztosan megtermő föld, urilakás és szükséges gazdasági épületekkel az összes felszerelésekkel, 20 ökör 18 ló, 2000 birka, 70 gulyabeli marha, 18 eke, 14 igásszekér, vető-, arató-, cséplőgépekkel, teljes felszerelt gazdasági eszközökkel 150.000 frt, 80.000 frt jelzálogkölesön átvételével, mely a vételbe bentfoglaltatik, másik helyen 587 hold 90.000 frt, 7 szobából álló kastély, gazdasági épületekkel 4700 frt évi bért fizetnek, másik helyen 500 hold egy tagban, 400 hold szántó a többi kaszáló, tagba 5 szobás urilakás, gazdasági épületekkel 60.000 frt, jelzálogkölesön 30.000 frt, másik helyen 611 hold 45.000 frt, jelzálogkölesön 15.000 forint.

Eladó birtokok Szatmártól 1 1/2 órára 280 hold kitűnő sima fekvésű, mindent biztosan megtermő földek urilakás, mindentéle gazdasági épületek bőven, 4 kőre gőzmalom, a melyből kettő pitlire van berendezve, mely évenként 1200-1400 mm. búzát jüvedelmez, vannak hónapok a mikor 1250 mm. búzát őri, az ára 56.000 frt, 15.000 frt jelzálogköleséssel, másik helyen 238 hold 35.000 frt, 388 hold 50.000 frt, 1700 hold 110.000 frt, 300 hold 36.000 frt, 170 hold 20.000 frt, 400 hold 50.000 frt, 824 hold 95.000 frt, 300 hold 40.000 frt, 400 hold 36.000 frt, 2280 hold 300.000 frt, 5439 hold 10.800.000 frt, 452 hold 50.000 frt, 200 hold 20.000 frt, 376 hold 46.000 frt, 800 hold 100.000 frt, 206 hold 10.800 frt, 150 hold 15.000 frt, 665 hold 45.000 frt, 403 hold 40.000 frt, 302 hold 37.000 frt, 500 hold 50.000 frt, 572 hold 57.000 frt, 174 hold 14.000 frt, 261 hold 28.000 frt, 514 hold 60.000 frt, 2175 hold 230.000 frt, 1547 hold 165.000 frt, 1200 hold 200.000 frt, 327 hold 13000 frt, 343 hold 45.000 frt, 308 hold 45.000 frt, 400 hold 45.000 frt, 673 hold 65.000 frt, 508 hold 526 hold 32.000 frt, 468 hold 26.000 frt, 400 hold 60.000 frt, 400 hold 45.000 frt, 673 hold 65.000 frt, 508 hold 75.000 frt, 358 hold 32.000 frt, 600 hold 75.000 frt, 308 hold 45.000 frt, 600 hold 60.000 frt, 569 hold 65.000 frt, 700 hold 55.000 frt, 1000 hold 100.000 frt, 100 hold 65.000 frt, 380 hold 65.000 frt, 752 hold 85.000 frt, 250 hold 30.000 frt, 427 hold 55.000 frt, 380 hold 50.000 frt, 632 hold 75.000 frt, 852 hold 100.000 frt, 173 hold 21.000 frt, 267 hold 30.000 frt, 810 hold 120.000 frt, 242 hold 26.000 frt, 240 hold 14.000 frt, 245 hold 15.000 frt, 200 hold 15.000 forint.

Eladó erdőbirtokok város és indóház mellett 267 hold egy tagba 22.000 frt maga az erdőben lévő fák többet érnek a vételárnál, azon felül a föld ingyen marad, a melyet irtás után kitűnő szántóföld; ugyanott, másik helyen 2600 hold 70.000 frt, 300 hold 20.000 frt, 9000 szál, szálonként 4 frtjával és még nagyon sok erdőbirtokok s dongának, slippernek alkalmas tölgyfák és tűzifák.

Eladó birtokok 2126 hold 150.000 frt, másik helyen 1325 hold 175.000 frt, 2600 hold 70.000 forint, 1000 hold 120.000 frt, 2316 hold 315.000 frt, 1150 hold 65.000 frt, 2000 hold 300.000 frt, 1628 hold 25.000 frt, 2765 hold 120.000 frt, 1713 hold 140.000 frt, 1335 hold 300.000 frt, 1007 hold 130.000 frt, 1000 hold 200.000 frt, 1347 hold 140.000 frt, 930 hold 100.000 frt, 1074 hold 110.000 frt, 4614 hold 300.000 frt, 1400 hold 180.000 frt, 1200 hold 200.000 frt, 1580 hold 250.000 frt, 2000 hold 335.000 frt, 3800 hold 505.000 frt, egyszóval a mai napig 639 helyen lévő különböző kiterjedésű, különböző áru birtokok eladásával vagyok megbizva, a melyekről csakis komoly vevőknek a leírásokat beküldöm, a leírásokba le van írva, ahol kaszálók, urilakások, többek az összes felszereléssel adatnak el, le van írva, a terhek, mely a jegyzett árakban bentfoglaltatik, ugyazint a fizetési feltételek, megvagyok bízva kisebb nagyobb birtokok bérbeadásával, elvállalok bármilyen nagy összegű, földhitelezeti kölesön kieszközölését, elvállalok birtokok eladását és birtokok bérbeadását s mindazoknak, a kik ezek bármelyikét eszközöltetni óhajtják fordájanak adását egész bizalommal hozzám, mert előre is biztosítom, mint eddig, ezután is meglesznek hűséges, őszinte lelkiismeretes eljárásommal elégedve, díjazást csakis akkor fogadok el, ha előbb arra érdemet szereztem.

Tisztelettel **Pal János** földbirtokos, városi virilis képviselő,
Szathmáron, saját ház.

2-3

Makón, nyomtatott a kiadó Gaál László könyvnyomdájában 1894.

MAGYAR

KIVITELI ÉS CSOMAGSZÁLLITÁSI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Részvénytőke: 350,000 forint.

Az igazgatóságban a magy. kir. Földmívelésügyi és a magy. kir. Kereskedelemügyi Minisztériumok három kiküldötte.

Mindennemű baromfi és vad, tojás, vaj, gyümölcs és egyéb magyar eredetű élelmi szerek kivitele. — Fiókák a külföldön.

BAROMFI-TEJ-HIZLALDA.

Van szerencsénk Makó és környéke t. közönségét értesíteni, miszerint Makón bevásárlási telepet létesítettünk, amennyiben

IRITZ JÓZSEF urat

megbíztuk, hogy részünkre mindennemű baromfit, vadat, ugyazintén tojást, gyümölcsöt és más élelmiszereket, legnagyobb napi árban vásároljon.

A vétel minden nap Iritz József ur házában uri-utcza 11. sz. a megyeház átellenében történik.

Tisztelettel

Magy. kiviteli és csomagszállítási részv.-társaság.

2-3

Keil Alajos-féle

PADLÓZAT-FÉNYMÁZ

(Glasur)

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr, 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, egy köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képkerekek stb. bearanyozására. — Egy kis palaczk ára 20 kr.

MINDENKOR KAPHATÓ

1-12

Ott Károlynál Makón.

Eladó

amerikai szőlő-telep, a makói állomás mellett, két éves, Ripári faj, oltás alá való, 400 □-öl. Bővebb felvilágosítást ad

Soós Lajos,

2-3

gépész, Zeidler gőzmalom, Makó

Árlejtési hirdetmény.

Véghegyháza község r. kat. egyháza folyó évi 1/1894. kgy. számú határozata értelmében 4 szoba, konyha, éléskamara és cseléd szobából álló paplak építtetését szándékozik eszközölni, mely épület téglalapon vertfalból, zsindeletetözetre építtetik.

Előírányott összeg 3500 frt, melynek 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban leteendő.

Az árlejtés f. évi márcz. 17-én d. e. 11 órakor fog megtartatni Véghegyháza község-házánál, hol az épület terve, költségvetése a föltételekkel együtt hivatalos órák alatt megtekinthető.

Felhivatnak az érdekeltek az árlejtésen való megjelenésre.

Az árlejtést vezető bizottság fenntartja magának azon jogot, hogy a versenyzők között szabadon választhat és pedig a legkevesebb ajánlatot tevő kizárásával is. Későn érkező vagy utó ajánlatok el nem fogadtnak.

Kelt Véghegyháza 1894. márcz. 11.

Gortva,
jegyző.

Daticsek A.,
bíró.